

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

5. Ушинський К.Д. Питання про народні школи / К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1954. – Т. 1. – С. 219 – 227.
6. Ушинський К.Д. Проект учительської семінарії / К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1954. – Т. 1. – С. 242 – 268.
7. Ушинський К.Д. Про засоби поширення освіти через грамотність / К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1954. – Т. 1. – С. 168 – 176.
8. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури / К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1954. – Т. 1. – С. 33 – 50.
9. Ушинський К.Д. Три елементи школи / К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1954. – Т. 1. – С. 110 – 126.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2010

УДК 373(520)

Олеся Білик, здобувач кафедри методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

У статті автор досліджує структуру системи освіти в Японії в її еволюційному розвитку, розкриває місце і роль естетичного виховання в освітній системі цієї східної країни. На основі проведеного аналізу розглядається можливість адаптації окремих аспектів досвіду традиційної японської педагогіки в українській системі освіти.

Ключові слова: освіта в Японії, Болонський процес, початкова, середня, професійна, університетська освіта.

В статье автор исследует структуру системы образования в Японии в ее эволюционном развитии, раскрывает место и роль эстетического воспитания в образовательной системе этой восточной страны. На основе проведенного анализа рассматривается возможность адаптации отдельных аспектов опыта традиционной японской педагогики в украинской системе образования.

Ключевые слова: образование в Японии, Болонский процесс, начальное, среднее, профессиональное, университетское образование.

In the article an author probes the structure of the system of education in Japan in its evolutionary development, exposes a place and role of aesthetically beautiful education in the educational system of this east country. On the basis of the conducted analysis examined possibility adaptation of separate aspects of experience of traditional Japanese pedagogics in the Ukrainian system of education.

Keywords: education in Japan, Bolonskiy process, primary, middle, professional, university education.

Постановка проблеми. Відомо, що з початку становлення система освіти незалежної України успадкувала практично всі головні риси радянської школи (за виключенням ідеологічних) і довгий час продовжувала існувати, так і не зазнавши докорінних змін. Не заперечуючи авторитетність і навчально-виховні здобутки радянської системи освіти, необхідно усвідомити, що нині сучасна школа потребує переосмислення, вдосконалення, навіть системної переорієнтації змісту, форм, методів, способів подачі навчального матеріалу тощо.

Сьогодні констатуємо, що в основу змін, які відбуваються у національній освітній системі (особливо у вищій школі), здебільшого покладені західні моделі. Ці системи мають усталені традиції та протягом багатьох років виправдовували свою результативність у країнах Європи і США.

Нині українська система освіти все ще знаходиться в затишному процесі трансформації. Відсутність конкретних цілей, застарілі методи, часті й хаотичні зміни, неапробовані нововведення шкодять удосконаленню і навіть розвитку системи української освіти. Яскравим прикладом такого активного втручання можна вважати Болонську систему: запозичена і не адаптована до українських реалій вона болісно приживається у вищих навчальних закладах. Позитивним аспектом Болонського процесу є те, що він не передбачає повної асиміляції і створення ідентичних освітніх систем у європейських країнах. Скоріше навпаки, йдеться про сутнісну збалансованість застосування загальної форми і самобутнього (традиційного для кожної окремої країни) змісту навчання.

У статті зроблено спробу показати яскравий приклад ефективного поєднання сучасних і традиційних принципів навчання та виховання в

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

японських навчальних закладах; дослідити систему освіти Японії, економічно і соціально найрозвиненішої країни Східної Азії, методологічний базис якої складає американська та французька системи освіти; прослідкувати за еволюцією японської моделі навчання та розкрити особливу роль у ній естетичного виховання; з'ясувати, що складає підґрунтя успішності японської системи освіти і яким чином можна використати досвід і досягнення японської педагогіки в умовах українських шкіл.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно констатувати, що в Україні дослідженню японської системи освіти приділяється незначна увага. Дослідження історичних аспектів розвитку японської системи освіти проводили О. Озерська, А. Джуринський, І. Зязюн, Т. Карасава, Т. Кобаясі, І. Ладанов, О. Михайличенко, І. Мунемаса, С. Нісікава, В. Пронніков, Е. Рейшауер та інші. Сучасний стан японської освіти, її проблеми та можливі шляхи їх подолання проаналізовані А. Джуринським, І. Зязюном, В. Нанівською, К. Преображенським, М. Ібукою, К. Ісідзакою, І. Судзукою. Лише окремі аспекти виховання в навчальних закладах Японії, зокрема естетичного, представлені в наукових розробках Я. Цунетомо, А. Бондаренка та ін.

Мета статті зосереджена на розкритті особливостей японської освітньої системи та зокрема, ролі, яку в ній відіграє естетичне виховання підрастаючого покоління. Особливість японської системи освіти полягає в тому, що запозичені кращі концептуальні освітні форми наповнюються національним змістом, а це призводить до феноменальних результатів. Ще однією відмінною ознакою системи освіти в Японії є визнання такої найважливішої навчально-виховної і розвивальної ідеї, як “кокоро”, орієнтованої не стільки на отримання знань і умінь, скільки на формування національних рис характеру, розширення світогляду та розкриття творчого потенціалу в різних видах діяльності. Цей принцип пронизує зміст усіх навчальних програм, предметів, щоденне життя учнів і студентів японських навчальних закладів. На наше глибоке переконання, коректне врахування й адаптація окремих аспектів японської системи освіти в українських освітніх реаліях сприятиме повноцінному і ефективному розвитку національної школи.

Виклад основного матеріалу. Прагнення незалежної української держави до інтеграції в світову співдружність потребує вивчення зарубіжного досвіду в усіх сферах діяльності,

зокрема й у галузі освіти. Свого часу кожна з розвинених країн проходила складний шлях державного становлення. Нині Україна стоїть саме на цьому шляху і великою перевагою для неї є те, що завдяки використанню кращого іноземного досвіду, вона може зробити свій інтегративний поступ у цивілізоване світове співтовариство значно результативнішим. Стосовно змін у галузі освіти пропонуємо звернути погляди, не в бік Заходу, як це зазвичай прийнято, а на Схід, в Японію.

Японія – невелика за територією (372 200 км переважно гористої місцевості) доволі густонаселена (близько 130 млн. чол.) острівна країна, що є другою в світі за обсягом валового національного продукту, хоча брак природних ресурсів зовсім не сприяє цьому досягненню. Серед причин такого “японського дива” варто виділити вміння робити висновки з власних помилок і вчитися в широкому розумінні цього слова [8]. Зазнавши поразки в Другій світовій війні, ця країна за доволі короткий період зуміла не лише відновитися, а й стати об'єктом подиву для всього світу. Від початку свого тріумфального економічного поступу (50-і рр. XX ст.) і до середини 70-х рр. Японії вдалося утвердитися в ролі могутньої промислової держави, вона і зараз зберігає цей титул. Вагомим динамічним чинником такого небаченого стрибка була економічна підтримка розвитку освітньої галузі: 15% бюджету країни протягом 50 – 60 рр. XX ст. Саме завдяки цьому нині Японія одна з найосвіченіших країн світу, в якій 95% населення здобули середню освіту.

Що лежить в основі “освітнього феномену”, “освітнього дива” Японії? З одного боку, японці славляться своїм працелюбством, жагою до знань, умінням технологічно реалізовувати запозичені наукові досягнення. Оригінальні розробки, нові форми організації виробництва та навчальної діяльності, створені в інших країнах, нерідко знаходять широке застосування в Японії набагато раніше, ніж у себе на батьківщині. З іншого боку, запозичені зовнішні форми наповнюються національним змістом, що дозволяє досягти виняткових результатів. Простежимо цей принцип на прикладі розвитку освітньої системи Японії.

Основним завданням політики японської держави в галузі освіти є виховання і навчання творчої, неординарно мислячої, гармонійної і духовно багатой особистості, здатної діяти в різноманітні консолідованих суспільних і державних структурах.

Розглянемо еволюцію сучасної системи освіти Японії, яку в історичній ретроспективі умовно поділимо на п'ять періодів:

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

I – період (1868 – 1885 рр.). Саме в 70-х рр. XIX ст. в Японії розпочалися перші освітні реформи, завданням яких було “поєднати японський дух із західним навчанням”. У шкільні програми було введено все, що вдалося дізнатися про Захід, традиційні моральні принципи тимчасово відійшли на другий план. Питання проведення реформи освіти опинилося в центрі гострих дискусій різних політичних сил, результатом яких стало домінування точки зору щодо необхідності поєднання окремих прогресивних положень та ідей сучасних систем освіти провідних світових держав з традиційними духовно-моральними цінностями Японії.

У червні 1871 р. було створено Міністерство освіти, а через рік уряд Мейозі розробив план реформи національної шкільної системи й у серпні ухвалив Закон про освіту. Основні концептуальні положення закону чітко представлені в Осейдасачешо. Це, зокрема:

1) освіта має забезпечувати успішне просування людини соціальними ступенями;

2) функція шкіл полягає в тому, щоб кожній дитині прищепити патріотичні почуття та національну самосвідомість;

3) у школі головна увага має надаватися практичному використанню наукових знань, що, в кінцевому результаті, принесе користь суспільству і допоможе побудувати сучасну промислову державу.

Уряд усвідомлював, що створення заможної країни зі сильною армією ґрунтується на стимулюванні ініціативи й активізації розвитку здібностей усіх верств населення. Особливо необхідними були ліквідація безграмотності, невігластва та низької свідомості простого народу.

За зразок було обрано американську трифазову систему освіти, засновано початкові та середні школи й університети. З іншого боку, шкільна адміністративна система була запозичена у Франції, згідно з якою всі навчальні заклади знаходилися під централізованим контролем Міністерства освіти. Результати не забарилися: до 1900 р. близько 80% дітей відповідного віку відвідували школи (наприклад, у 1872 р., до прийняття Закону, таких учнів було лише 28%), а до 1910 р. показник досяг майже 100% позначки. Небачене розширення шкільної мережі, якою були охоплені навіть найвіддаленіші гірські села, проходило під безпосереднім примусом центральної влади. Цьому також сприяла і глибоко вкорінена система планування і підпорядкування, традиції беззаперечної покорі простого народу.

II – період (1886 – 1916 рр.). У 1885 р. була заснована кабінетна урядова система і наказом

імператора першим міністром освіти було призначено Морі Арінорі. Він став розробником концептуальних засад японської освітньої системи, яка складалася зі взаємопов’язаних компонентів – початкова, середня, професійна, університетська освіта. Початкова освіта, окрім ліквідації безграмотності, була покликана формувати в широких верствах населення лояльність до уряду та державницьку свідомість, яка ґрунтувалася на ідеології націоналізму та мілітаризму. У той період сформувалася освітня система, яка органічно поєднувала покірливість, вірність монархії й уряду та, водночас, схильність до вільних наукових пошуків, необхідних для успішного становлення й інтенсивного поступу Японії як держави з розвинутою машинобудівною промисловістю та боєздатною армією.

III – період (1917 – 1936 рр.). Революційні зміни в Росії, гасла яких були швидко поширені в усьому світі, необхідність демократичних реформ кардинально вплинули на японську політику в галузі освіти. Так, у 1917 р. уряд створив надзвичайну раду з освіти. До розпуску в 1919 р., радою було видано декілька ґрунтовних доповідей, які заклали підґрунтя подальшого розвитку освітньої системи, особливо в галузі вищої школи.

У перші десятиліття епохи Сева (1926 – 1936 рр.) в суспільній свідомості поширювалися ідеї лібералізму, демократії й навіть соціалізму. Уряд успішно нейтралізував вплив лівої ідеології, пропагандуючи в навчальних закладах національній ідеї нескореності так званого “японського духу”.

IV – період (1937 – 1945 рр.). Правляча еліта Японії в цей період активно відроджувала ідеологію “японізму”, що проповідує ультра націоналізм і мілітаризм. До середини 30-х рр. XX ст. практично весь процес навчання і виховання перебував під жорстким подвійним контролем уряду. Це підтверджує факт, що Міністерство освіти, місцеві освітні комітети були підконтрольними Міністерству внутрішніх справ – головного ідеологічного і карального органу, який безпосередньо впливав на формування свідомості нації. Зрештою школа стала найефективнішим знаряддям підготовки мілітаристськи налаштованої молоді.

Зі вступом у Другу світову війну мілітаризм японської освіти лише посилювався: в навчальних закладах превальювали фашистська ідеологія расової переваги японців та духовно-моральні цінності середньовічних самураїв – відданість військовому обов’язку, самопожертва в ім’я “великої Японії” (камікадзе), расова і кланова примиреність тощо.

V – період (з 1945 р.). На післявоєнний час

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

припадає початок другої реформи японської освітньої системи. Основною метою, яку переслідувала окупаційна влада союзників, була демократизація, демілітаризація, децентралізація японського суспільства.

Головним завданням окупаційної влади стало трансформування світоглядної орієнтації японського суспільства. Перший післявоєнний Закон про освіту (1947 р.) визначив головну місію школи – формування японської нації, яка служить ідеалам миру і людяності. Документ окреслив такі визначальні цілі: “повноцінний розвиток особистості”, виховання “будівників миролюбної держави і суспільства”, людей, які “люблять істину і справедливість, особисту свободу, працю, відповідальних і незалежних” [8].

Також згідно зі статтями цього закону було запроваджено суто американську модель системи освіти – “6 – 3 – 3 – 4”: обов’язкове навчання в початковій школі (6 років); продовження навчання в середній школі першого (3 роки) та другого ступенів (3 роки); отримання фахової освіти в університеті (4 роки). Традиційним залишався лише освітній календар: навчальний рік у загальноосвітніх і вищих школах розпочинався 1 квітня.

Після підписання Мирного договору і повернення суверенітету (28 квітня 1952 р., Сан-Франциск) в Японії відбулася переоцінка попередніх освітніх реформ, при цьому акцент був зроблений на збереження традиційних японських цінностей (наприклад, уведений курс морального навчання). У національну систему освіти було повернуто духовні засади і традиції. Тому до нині японська освітня система, підґрунтя якої складає американська модель, не європеїзувалася чи американізувалася, а зберегла характерні національні відмінності.

Що ж до виховної системи, то, 1966 р. була прийнята конкретизована програма шкільного виховання, яка містила “Опис ідеального японця”. У ній були окреслені 4 групи якостей особистості:

1) персональні: бути вільним і самостійним, розвивати індивідуальність, керувати власними бажаннями, володіти почуттями пієтету (від лат. *pictas* – благочестя);

2) сімейні: вміти перетворити власний дім у місце любові, відпочинку і виховання;

3) суспільні: бути відданим роботі, сприяти добробуту суспільства, бути творчою особистістю, поважати соціальні цінності;

4) громадянські: бути патріотом, поважати державну символіку, володіти високою національною самосвідомістю [7].

Відомо, що в Японії важливе місце займає

дошкільна освіта і виховання, адже в ранньому дитинстві закладаються вміння контактувати з іншими людьми, а це в японському суспільстві, зорієнтованому на цінності колективізму, є превалюючим чинником і провідною особистісною якістю.

Японська система виховання зорієнтована на раннє виявлення задатків і природний розвиток здібностей. Важливим є дбайливо, зі смаком організоване предметне середовище. Дітей залучають до участі в створенні затишку і краси: вони вирощують і аранжують квіти, конструюють, виготовляють панно і гобелени тощо. Активна участь дітей у художній праці є обов’язковою, оскільки, на думку японців, лише рукотворна краса підносить людину до філософського розуміння прекрасного як доцільності буття. Тому завдання педагогів: навчити дітей спілкуватися, дбати, щоб кожна дитина відчувала комфорт, рівноправність, а група розвивалася на основі товаришування і співробітництва в естетично довершеному середовищі.

Курс шкільного навчання в Японії триває 12 років, половина з яких припадає на початкову школу через виняткову складність і трудомісткість вивчення рідної мови. Адже учні мають засвоїти 1850 ієрогліфів – мінімум, встановлений Міністерством освіти (зауважимо, що для читання книг і газет потрібно знати не менше 3 тисяч ієрогліфів). До того ж кожен з ієрогліфів має декілька варіантів прочитання та вимови. Крім ієрогліфів, в японській мові вживаються дві літерні складові абетки по 48 знаків кожна, а також латинський алфавіт. Чималих зусиль вимагає і вивчення історії рідної країни. Адже в Японії донині навіть офіційне літочислення ведеться не за європейським календарем, а за роками правління імператорів. Ці назви умовних історичних епох позначаються ієрогліфами, нерідко архаїчними, які також треба завчити.

Важливим аспектом японської системи виховання в школі є групове навчання та колективна відповідальність за результати. Класи діляться на хани (в середній школі вони переформовуються кожні п’ять місяців) і, коли вчителі чи учні оцінюють виконання завдань, говорять про моральні та інші проблеми, вони частіше звертаються до групи, а не до окремих дітей. На думку психологів, така система допомагає зберегти здоров’я школяра, тому що в гармонійних групах виключається дискримінація та пов’язані з нею стреси. Діти активно залучаються до керування класними колективами. Так, з-поміж учнів обираються

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯПОНІЇ ТА МІСЦЕ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЇЇ СТРУКТУРІ

наставники (то ба), які змінюються щодня. Таким чином, кожна дитина може бути обрана на цю почесну і відповідальну посаду.

Найважливішою особливістю початкової та середньої освіти в Японії є поняття “кокоро”. Для кожного японця це поняття означає ідею освіти, що не зводиться лише до рівня сформованості знань та умінь, а й сприяє естетичному вихованню особистості і формуванню позитивних рис характеру.

Українською поняття “кокоро” перекладається як серце, душа, розум, менталітет, гуманізм. Японці переконані, що найважливішою, об’єктивною основою освіти в початковій і середній школі є збагачення внутрішнього світу дітей й меншою мірою формування в них теоретичних знань й умінь (на відміну від більш уніфікованої старшої школи, де акцентується на засвоєнні академічних знань, необхідних для вступу до ВНЗ). Зміст поняття “кокоро” спрямований на: виховання поваги до людини і природи, симпатії і великодушності до ближніх; пошук істини та внутрішнього “Я”; формування здатності відчувати прекрасне, вмінні володіти емоціями, робити посильний внесок у суспільний розвиток суспільства. Принцип “кокоро” пронизує зміст усіх навчальних програм шкільних предметів.

У системі освіти Японії важливе місце займає естетичне виховання учнів. Так, у початковій школі належну увагу приділяють розвитку смаку та формуванню художньо-естетичних умінь та навичок, адже кількість навчального часу, відведеного на художньо-естетичні компоненти (разом з літературними), сягає майже 50%. Музичні заняття, малювання, ліплення, художня ручна праця є обов’язковими для всіх учнів. Зміст занять враховує культурно-естетичні традиції японського народу, а це вміння грати на 2 – 3 музичних інструментах, володіння декількома техніками образотворчого мистецтва, споглядання цвітіння сакури, милування місячним сяйвом тощо. Це сприяє розвитку естетичного смаку, становленню такого способу життя, коли вся діяльність дитини забарвлена глибокою пошаною до навколишньої і внутрішньої краси.

Важливе значення японська школа надає праці. Згідно з навчальними планами в початковій школі викладають два предмети, пов’язані з працею: “Малювання і ручна праця” та “Домоводство”. Протягом шести років на ці предмети відводиться 452 години навчального часу. При цьому учнів не обмежують у творчості, їм надається цілкова свобода для самовияву здібностей. У процесі занять учні навчаються малювати, шити,

вишивати, виготовляти корисні й красиві побутові вироби, елементарні механічні іграшки, а головне – сприймати й адекватно оцінювати прекрасне. Атмосфера на уроках здебільшого розкута, наприклад, на заняттях з образотворчого мистецтва панує так званий “творчим хаос”. Дитячі вироби, причому більшість із них виготовлені з “відходів” (пластикових пляшок, паперових пакетів, соломинок-трубочок тощо), виставляють для загального огляду в коридорах школи [5, 15]. На уроках домоводства (70 годин в V і VI класах) школярі оволодівають елементарними навичками приготування їжі, прибирання і прикрашання житлових приміщень.

Ще однією характерною рисою японської школи є культ чистоти. Для всіх учнів обов’язковим є змінне взуття (принагідно зазначимо, що перевзуватися потрібно й у ресторанах, музеях тощо). Підтримувати чистоту дітей привчають змалку. Так, у багатьох початкових школах існують “чисті хвилинки”: 15 хвилин після обіду всі учні разом з учителями дружно й весело прибирають класи та коридори.

Центральним аспектом у стратегії соціалізації з боку вчителів школи є формування дитини як цілісної особистості. На заняттях, присвячених роздумам і самокритиці, які є обов’язковою складовою програми в більшості класів, діти обговорюють, що їм подобається і не подобається в школі, зазначають випадки негідної поведінки, якість виконання індивідуальних та групових завдань.

Важливо усвідомити, що освіта в японській школі – це щоденна невпинна праця. Секрет успіхів японської освітньої системи – в розвитку творчої індивідуальності в поєднанні із загальним культурним рівнем особистості. Система естетичного виховання Японії не відірвана від реалій сучасного життя, має практичний характер, однак при цьому зберігає традиційний контекст і тому дає бажаний ефект – створення гідного культурного рівня життя особистості.

Висновок. Україні необхідно звернути увагу на позитивні досягнення японської системи навчання і виховання, перейняти її дивовижну здатність вбирати в себе передові педагогічні ідеї, навчитися поєднувати західні новації з українським менталітетом, трансформуючи їх у високоефективні освітні моделі, наповнені власним національним змістом. Отже, процес постійної еволюції системи національної освіти забезпечить її високу ефективність і конкурентоздатність, що є важливими чинниками входження України у світовий освітній простір.

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ, МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЯХ

1. Бабенко Т. Сучасний стан проблеми естетичного розвитку особистості у зарубіжних країнах // Збірник наук, праць КНУ ім. Т. Шевченка. – 2007. – №4. – С. 64 – 68.
2. Бондаренко А. Урок в японській школі // Начальна школа. – 2001. – №2. – С. 117 – 123.
3. Бондаренко А. Японська школа глазами русского // Начальна школа. – 2000. – № 5. – С. 120 – 126.
4. Боярчук, Ю. Японская школа: принцип связи с жизнью // Воспитание школьников. – 1997. – № 5. – С. 63 – 65.
5. Громовий, В. Японське освітнє диво // Директор школи. – 2003. – №2. – С. 14 – 16.
6. Зарубежный опыт реформ в образовании: [Европа, США, Китай, Япония] // Высшее образование сегодня. – 2001. – № 2. – С. 60 – 67.
7. Мета і завдання гуманістичного виховання. – <http://www.readbookz.com>
8. Міжнародна освіта. Японія. – http://www.ed.net.ua/edu_sys/japan.htm
9. Озерська Оксана Юріївна. Професійна підготовка вчителів у вищих навчальних закладах Японії: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2006. – 212 с.
10. Christopher P. Hood, Japanese Education Reform: Nakasone's Legacy, 2001, London: Routledge.
11. De Bary, William, Sources of Japanese Tradition, 2005, Vol. 2 – p. 69.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2010

УДК 371 – 058.862

Леся Грицик, вихователь Дитячого будинку “Оранта”
Львівська обл., м. Дрогобич

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЯХ

У статті розкривається суть та значення виховання дітей-сиріт на аспектах моралі, духовності, добра, опіки та християнських засадах.

Ключові слова: виховання, релігія, вихованці, вихователь, моральні і духовні цінності.

В статье раскрывается суть и значение воспитания детей-сирот на аспектах морали, духовности, добра, опеки и христианских принципах.

Ключевые слова: воспитание, религия, воспитанники, воспитатель, моральные и духовные ценности.

In the article essence and value of education of children-orphan opens up on the aspects of moral, spirituality, good, guardianship, and christian principles.

Keywords: education, religion, pupils, educator, moral and spiritual values.

Постановка проблеми. Удосконалюючись, суспільство стикається з багатьма проблемами, які потребують невідмінного розв’язання. Зокрема, мова піде про проблему виховання дітей та підростаючого покоління. Виховання – процес повільний, непростий, що вимагає комплексного підходу, тобто поєднання багатьох, часто просто взаємосуперечливих компонентів [9]. Слід відзначити чудовий вислів відомого педагога А.С. Макаренка, який стверджує: “Виховує все: люди, речі, явища, але, перш за все і більш за все – люди. Зі всім складним світом оточуючої дійсності дитина входить у нескінченне число відносин, кожне з яких незмінно розвивається, переплітається з іншими відносинами, ускладнюється фізичним і моральним ростом самої дитини. І весь цей “хаос” не піддається, начебто, жодному обліку, і тим не менше він створює кожний момент, певні зміни в особистості дитини. Спрямувати цей розвиток і керувати ним – ось завдання виховання” [7].

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблемі виховання присвячено значну кількість публікацій (К. Журба [4]. М.Б. Євтух, Т.Д. Тхоржевська [3], Н. Примаченко). Неодноразово підкреслювали видатні педагоги, що людині властиві вроджені потреби віри і релігії (К. Ушинський, Г. Сковорода, Г. Ващенко).

Розуміння виховної ролі увійшло в суть самої культури і до визначення, що “нехтування всякою релігією призводить людину до нехтування обов’язками”, стверджував К. Ушинський [12, т. 6].

Мета статті. Визначити суть та значення виховання дітей, які позбавлені батьківської опіки, любові і уваги і залишилися від цього сиротами, що вимагають особливої опіки від педагога-вихователя, який повинен нести для тих дітей зерна добра, милосердя, поваги і доброго до себе відношення, з боку дорослих, високих християнських засад доброчесності до оточуючих.